

oleum Spiritum Sanctum, quatenus spirituale gaudium confert, et consequenter cætera dona et virtutes, quæ gaudium illud secum afferunt, differentiam constituit inter Christum et alios homines, quod alii *labore et exercitatione hæc assequuntur*, *Christo autem naturalis est ad boni prosecutionem proprietas, et ad iniquitatis fugam, per quam familiaris alienatio*. Quinto, similia verba habet Dionysius Alexan., in supra citata epistola contra Paulum Samos. Sexto est optimus locus apud Damasc., l. 3, c. 22, ubi ait, hæreticos tribuentes Christo verum augmentum in gratia et cognitione, non agnoscere in ipso veram hypostaticam unionem: *Nam, si vere (inquit) unita est Verbo Dei caro, quomodo non perfecte dñata est omni sapientia et gratia?* Quem locum latius tractabimus infra, de Christi scientia disputantes. Ubi etiam expendemus locum Joan. 1, quo confirmari solet hæc veritas: *Vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigenita Patre*, etc., de quo legi potest Tolet. ibi, annot. 47; Can., l. 12 de Locis, c. 14; D. Thomas etiam infra, art. 13, in arg. Sed contra, adducit illud Isai. 42: *Suscipiam eum, dedi spiritum meum super eum*. Cui simile est illud Isai 11: *Flos de radice ejus ascendet, et requiescat super eum Spiritus Domini*. His enim et similibus locutionibus significari videtur, hæc dona manasse ex susceptione humanitatis, et Christum habere hanc gratiam, quia est Unigenitus; sicut etiam Joan. 3 dicitur: *Pater diligit Filium, et omnia dedit in manu ejus*. Ultimo probatur ratione ex eisdem locis desumpta; nam, cum per unionem natura humana sit effecta natura Fili Dei, hoc titulo illi debetur maxima perfectio et participatio optimorum donorum Dei, qualis sunt *gratia et gloria*. Item debentur illi optimæ operaciones, proportionatæ divinae personæ subsistenti; ergo et accommodatae facultates, seu principia operandi; hæc ergo omnia data sunt ratione unionis, et consequenter ordine naturæ sunt posteriora quam illa.

4. *Gratia habitualis connaturalis Christo, quo sensu.* — Et hinc colligitur, hanc gratiam habitualem posse dici connaturalem Christo, quamvis in modo loquendi contradicere videantur Bonavent., in 3, d. 4, art. 2, q. 3; Richardus, a. 3, q. 2; Durand., q. 3; quia illa gratia simpliciter est supernaturalis humanitati, et libere illi datur, supposita unione. Sed in re non dissentunt, ut jam explicabo. Dubitari enim hic potest an gratia habitualis sit in omni rigore proprietas resultans physice

et effective ex unione. Quidam enim ita putant esse intelligendam conclusionem positam, quia alias non esset vera proprietas, sed nomine tantum. Nec refert quod non sequatur ex natura specifica vel individua Christi hominis; satis namque est quod sequatur ex unione seu subsistentia. Nam etiam illa unio habet suam propriam et essentiale rationem, ad quam potest aliqua proprietas consequi. Hæc opinio solet tribui Cajetano hic, a. 12, et aliis Thomistis. Sed apud eos, nec expressam, nec satis insinuatam invenio. Sed si attente legantur, contrarium potius docent, et eodem sensu Bonavent., Richardus et Durandus negant, gratiam habitualem esse proprietatem Christi naturalem.

5. Dicendum ergo tertio est, gratiam habitualem non manare a Verbo, aut ab unione hypostatica, physica dimanatione, aut per aliquam veram efficientiam, sed immediate dari a Deo per suam voluntatem et potentiam.

6. De hac assertione in propriis terminis pauca apud antiquos Theologos reperientur; eam tamen satis significat B. Thomas, hac quæst., a. 13, ubi ait, actionem incarnationis attribui Filio, actionem vero gratie Christi attribui Spiritui sancto; sentit ergo fieri actione omnino distincta, et non manare ex alia. Eamdem sententiam docent omnes recentiores, quæ apud me est certissima, eamque in hunc modum ostendo. Duobus enim modis intelligi potest hæc dimanatio. Primo, ut hæc gratia manet ab unione hypostatica, ratione illius modi creati, quem in humanitate ponit. Secundo, ut proxime manet a subsistentia increata Verbi humanitati unita. Omitto alias modos qui excogitari possunt, scilicet, ut ab utroque simul, vel a toto composito, Deo homine, vel a divinitate in humanitatem fluere immediate. Hi namque modi sunt prorsus improbables; et quibus rationibus impugnabimus singula ex prioribus membris, sufficienter etiam falsa esse coetera constabit. Quia totum compositum non est per se primo operativum, sed ratione alicujus principii agendi; et humanitas in hoc composito non est principium a quo possit gratia manare, nec ut a totali, nec ut a principio partiali. Et siicut modus unionis aut subsistentia Verbi non possunt esse principium proximum totale humanitatis emanationis, ut probabimus, ita nullam prorsus efficientiam habere possunt, ut cædem rationes ostendent. Divinitas autem, siicut non est immediate unita humanitati, sed

ratione subsistentiae Verbi, ita non est principium a quo possit aliqua proprietas in humanitatem naturaliter dimanare. Alias et divinitas aliquid ad extra naturaliter ageret, et merito censeri posset ex divinitate et humanitate conflata una natura, quandoquidem proprietates unius alteri naturaliter communicari dicuntur ex vi talis unionis. Nam tunc subjectum proprium talium proprietatum nec esset sola humanitas, nec sola divinitas, sed id, quod ex utraque resultaret, et illud idem esset adæquatum principium operationum procedentium ab illis proprietatibus; non possumus autem nos melius unitatem naturæ, quam ex unitate proprietatum et operationum colligere, quia natura est radicale principium operandi.

7. *Gratia habitualis Christi, a modo unionis humanitatis ipsius ad Verbum physice manare nequit.* — Probatur ergo prior pars de modo unionis, primo, quia ille modus natura sua non est activus, nec principium efficiendi aliquid, magis quam modus subsistentiae, et alii similes, sed solum formaliter conjungit humanitatem Verbo, et ad hoc solum natura sua institutus est, et in hoc quasi absolvitur virtus ejus. Secundo, quia illa unio non se habet ad modum actus primi respectu alieujus actionis vitalis; nulla est enim quæ ab illa unione physice ac per se procedat, ut a formalis principio agendi; ergo neque habitus infusi, qui sunt proxima principia actionum vitalium supernaturalium, procedunt ab illa unione; ergo neque gratia sanctificans, quæ comparatur ad illos actus ut forma ad proprietates, et est veluti radicale principium illorum actuum. Tertio, ille modus unionis et gratia sanctificans sunt res omnino diversorum ordinum, nec per se una ordinatur ad aliam, physice loquendo; nulla ergo probabili ratione fingi potest illa resultantia inter illas. Quarto, ex probationibus alterius partis hæc fiet evidentior; nam, cum illa unio tota sit ut subsistentia Verbi communicetur humanitati, si ex subsistentia ipsa non resultat gratia habitualis, multo minus resultare potest ex illo modo unionis. Maxime quia, si humanitati unitæ debetur gratia habitualis ex aliqua congruenti proportione, id potius est ratione ipsius Verbi, quam ratione modi unionis.

8. *A subsistentia Dei Verbi gratia habitualis Christi physice dimanare non potest.* — Secundo probatur altera pars de subsistentia increata Verbi. Primo, ex illo principio supra

demonstrato, quod subsistentia illa, ut est propria Verbi, et relativa, non est activa propria aliqua efficientia, alias Verbum divinum per suam proprietatem increatam haberet aliquam efficientiam ad extra, quæ non esset communis cæteris personis; de qua re multa dixi superius, disp. 4, sect. 4. Secundo, quia duabusmodis intelligi posset hæc resultantia gratia a subsistentia Verbi: primo, absque aliquo alio concurso libero divinæ voluntatis; secundo, per modum principii proximi indigentis concursu voluntatis, ut ex hac parte effectus ille sit communis aliis personis, et in se absolute liber. Prior modus est omnino falsus, et ex illo sequuntur duo illa incommoda insinuata, quod ille effectus gratie habitualis, illaque resultantia non est immediate a Deo ut Deus est, neque a Patre et Spiritu Sancto, quia non est a voluntate divina, ut est ad extra operativa per omnipotentiam essentiam, sed a sola subsistentia increata Filii Dei ut sic. Consequens autem est manifestus error. Item sequitur, facta incarnatione, non esse liberum Verbo, aut Deo, et cæteris personis, communicare gratiam sanctificantem humanitati assumptæ, sed necessario profluerere, et communicari, prorsus independenter a voluntate divina, quia dicitur ille effectus ab illa ut sic non proflueret; actio autem non est libera, nisi quatenus a voluntate profluit. Ex quo ulterius sequitur, supposita incarnatione, non potuisse Deum impedire, quin gratia sanctificans a subsistentia Verbi in humanitatem proflueret. Quæ omnia sunt plane absurdia. Secundus modus non est adeo erroneus; tamen, præter hoc quod tribuit relationi Filii aliquam efficientiam, quam nou tribuit relationibus divinis, errat præterea quia personalitat ut sic tribuit vim agendi tanquam principio formalis, quod est contra rationem personalitatis, et tam in creatis, quam in divinis falsum invenitur. Præterea eadem ratione posset relatio divina esse principium proximum creandi, et in Christo posset esse principium, saltem radicale, actionum humanitatis Christi, maxime supernaturalium, quod superius satis est impugnatum. Sequela vero patet, quia id, quod est principium a quo resultat principium proximum operationis, est principium radicale et principale earumdem operationum, ut inductione ostendi potest, præsertim in operibus vitae. Denique efficere per modum principii proximi, et cum dependentia ab influxu superioris causæ, imperfectionem involvit, estque pro-

prium creaturæ, nam ille est modus operandi cause secundæ, quæ operatur cum dependentia a prima; non potest igitur hic efficientia modus tribui relationi vel subsistentie divinæ; ergo, si subsistentia Verbi esset principium activum, a quo proxime dimanaret gratia, cum illa subsistentia sit res infinite perfecta, non haberet dependentiam in ea efficientia ab alio influxu vel concurso Dei.

9. Tertio probatur utraque pars simul, videlicet, non manare physice gratiam habitualis a gratia unionis, sive sit sermo de modo unionis, sive de subsistentia Verbi, sive de utroque. Primo, quia hæc duæ gratiæ sunt omnino diversorum ordinum, nec est cur una ab altera physice profluat. Secundo, per gratiam unionis communicatur divina persona ad subsistendum; per gratiam habitualis communicatur divina natura participatione quadam: nulla est ergo connexio physica inter has gratias, ut una ab alia physice profluat. Tertio, si esset hic naturalis resultantia, dimanaret gratia habitualis ab unione in aliquo certo ac determinato gradu, quia naturalis actio vel quasi actio seu emanatio ad unum aliquid tendit. Imo, quia natura non impedita agit quantum potest, ex gratia unionis non impedita proflueret gratia habitualis quanta est possibilis; et cum hæc non habeat certum et determinatum gradum (ut suppono), manaret infinita; hoc autem est impossibile, ut infra dicam. Unde fit ut gratia habitualis determinata sit in Christo ad certum gradum, non ex natura rei, sed ex ordine divinæ sapientiæ et voluntatis; ergo signum est, totam illam gratiam non manare physice et per resultantiam ab unione, sed a Deo speciali ac libera actione conferri.

10. *Objectio.*—*Responsio.*—Dices: cur ergo appellatur hæc gratia connaturalis Christo, et proprietas consequens unionem, si non resultat ab illa, sed necessaria est nova Dei actio libera ab actione incarnationis distincta, per quam hæc gratia conferatur. Et confirmatur, nam operatio consequitur esse; sed per unionem communicatur humanitati divinum esse; ergo ex illo resultat in humanitate divina operatio; ergo et habitualis gratia, que est talis operationis principium. Respondetur etiam in naturalibus accidere, aliqua esse accidentia connaturalia, ab extrinseco agente juxta naturæ debitum collata, et non ab intrinseco principio active manantia; sic multi opinantur de quantitate respectu materiarum primæ, de motu circulari respectu cœli, et

de speciebus infusis Angelorum. Sic ergo in præsenti, dicimus vocari gratiam connaturalis proprietatem Christi Dei hominis, quia ex dignitate talis personæ debita est, debito quodam proportionis connaturalis, ratione cuius præternaturale ac prodigiosum esset, unam actionem ab altera separare, et naturalam humanam sine ornamentis gratiæ Verbo conjungere. Quomodo dici etiam potest, corporis pulchritudinem, optimamque dispositionem fuisse Christo debitam et connaturalem ratione unionis, ita ut miraculum fuerit carere corporis immortalitate et gloria, quamvis hæc corporis proprietates non manent ab unione per physicam resultantiam, sed debeat solum debito proportionis. Et hoc solum etiam suadet supra posita confirmationem, quod ratione divini esse personalis debeat Christo hæc dona; non vero quod ab illo physice manent, quia, loquendo physice, operationes et principia earum non consequuntur personam, sed naturam; humanitati autem per hanc unionem communicatum est tantum esse personale, non essentialie divinæ naturæ; et ideo non sunt physice consecutæ operationes divinæ, vel gratia aut virtutes divinæ, sed tantum prædicto modo. De quo plura dicemus inferius, disputat. quadragesima nona, circa quæst. 23, explicando, quomodo Christus, ut homo, sit Filius Dei naturalis

41. *Quæsitus.*—Sed quereret aliquis an, sicut gratia habitualis est Christo connaturalis per modum proprietatis debitæ, ita e converso ipsi gratiæ habituali sit Christus connaturale subjectum, quod per se primo et ut maxime proportionatum respiciat, ad eum modum quo calor est in igne tanquam in subjecto maxime connaturali, et lux in sole. Quidam enim existimant habere gratiam ad Christum hujusmodi habitudinem. Primo, quia in solo Christo habet et habere potest omnem modum sue perfectionis, tam in esendo quam in operando vel causando; in eo enim habet quandam infinitatem in esse gratiæ, quam in aliis habere non potest. In eo disponit subjectum, cui proxime inhæret, ad summam cum Deo unionem, quam gratia maxime intendit efficere, et in nullo subjecto ita potest illam perficere. In eodemque est principium perfecti meriti et satisfactoris, quod in aliis subjectis habere non potest. Secundo, quia illæ duæ habitudines videntur converti, scilicet, quod accidens aliquod sit proprium alicujus subjecti, et quod

accidenti sit tale subjectum maxime proportionatum. Tertio, et melius, quia gratia est quedam participatio divinæ naturæ; ergo in nullo subjecto ita proportionata et proprio esse potest sicut in divina persona; et quia in illa proxime et secundum se esse non potest, tamen saltem erit propriissime in illa ut subsistente in assumpta natura; et hujusmodi subjectum est Christus.

12. *Satisfactio.*—Sed, quamvis hæc quæstio parvi momenti sit, quia in verbis potius quam in re aliqua consistere videtur, nihilominus dicendum est gratiam, secundum habitudinem sibi intrinsecam, connaturalem ac physicam (ut sic dicam), non respicere Christum ut subjectum proprium et connaturale, tamen secundum quedam respectum quasi obedientiale esse in illo tanquam in subjecto sibi convenientissimo, et in quo maxime perfici potest, et perfectionem suam ostendere ac communicare. Ut hoc breviter declarerem, suppono Christum hoc loco non considerari ratione solius humanitatis, vel animæ, ut est creatura quedam spiritualis; sic enim non est aptius gratiæ subjectum quam Angeli, vel quam alii homines, ut per se constat. Consideratur ergo ut Deus homo, et ratione divinæ personæ inquiritur an gratia respiciat ipsum ut subjectum maxime proportionatum. Secundo, est considerandum quod, sicut natura et gratia sunt ordinum diversorum, ita etiam gratia habitualis et gratia unionis; et, sicut natura est in ordine inferiori, ita etiam gratia unionis est in ordine longe excellentiori, quam gratia habitualis; imo, ex ea parte qua gratia unionis includit intrinsece et formaliter personam divinam, magis superat omnem gratiam creatam, quam omnis gratia creata supereret naturam; quia est inter illa longe major distantia; est enim illa inter ens per essentiam et ens per participationem; hæc vero inter duo entia per participationem.

13. Ex his vero infertur et probatur prior pars sententiae propositæ; natura enim non potest dicere connaturalem habitudinem ad gratiam, propter improportionem et distantiam diversorum ordinum; ergo nec gratia habitualis, quemcumque illa sit, potest dicere habitudinem intrinsecam et connaturalem ad gratiam unionis, ita ut ex natura sua petat conjunctionem et unionem ad illam, quia est inter eas major distantia et impropositio; ergo non potest gratia dicere habitudinem intrinsecam et connaturalem ad Christum ut

Deum hominem, qui essentialiter includit gratiam unionis, seu per illam constituitur, vel potius (ut sic dicam) ipse est maxima excellentia, et supremus ordo gratiæ unionis. Confirmatur ac declaratur, nam, sicut perfectiones, quæ naturæ communicantur per gratiam habitualem, sunt supra vires connaturales ejus, et attollunt illam ad superiorem ordinem, ita perfectiones, quæ communicantur gratiæ habituali per conjunctionem ad gratiam unionis, sunt supra vires connaturales gratiæ creatæ, pertinentque ad alium supremum ordinem; ergo, sicut propter eam causam naturæ non debetur perfectio gratiæ, nec conjunctio cum illa, ita nec gratiæ creatæ ex propria sua ratione debetur conjunctio ad unionem hypostaticam; ergo nec debetur subjectum quod sit Deus homo; ergo non respicit hoc subjectum tanquam sibi proprium et connaturale. Confirmatur, nam si Verbum relinquere humanitatem, eamque in propria persona conservaret cum omnibus donis gratiæ creatæ, quæ illi inhærent, aut si a principio ita ornasset illam animam absque hypostatica unione, fecisset quidem singularem gratiam illi animæ, tamen absolute nihil fecisset contra vel præter naturam ipsius gratiæ habitualis; nec illud fuisse miraculosum in ordine gratiæ sanctificantis, quia ex natura sua potest in infinitum intendi in quovis subjecto capaci. Unde, quod Deus suo arbitrio det gratiam in quantavis intensione personæ creatæ, non est præter naturam ipsius gratiæ; habet enim etiam ipsa gratia naturam suam et essentiam, secundum quam considerari potest quid illi debitum sit, quidve supra connaturale debitum ejus. Atque hinc confici potest ultima ratio et confirmatio: nam gratia, ut est quedam qualitas realis ac physica, licet ordinis divini sit, dicit ordinem ad subjectum cui proxime inhæreat, quod sit forma vel natura creata; ad suppositum autem naturæ, non alia ratione dicit habitudinem, nisi quatenus necesse est, illam naturam, cui inhærente ipsa debet, prius subsistere, vel sustentari, quam sustentare aliud; ergo gratia ex se non potest dicere connaturalem habitudinem ad illam naturam ut subsistentem in supposito increato, quia hoc valde extrinsecum est tali naturæ, et per se minime necessarium ad inhæsionem creatæ gratiæ, et formalem effectum ejus. Unde, si habitudo connaturalis præcise consideretur, potius dicendum est, sicut gratia creata intrinsece respicit natu-

ram creatam, ita ex se contentam esse substantia creata talis naturæ.

14. Habituali gratiæ convenientissimum subiectum increatum, non item connaturale. — Posteriorem partem nostræ assertionis probant ad summum prioris opinionis argumenta, præsertim primum et tertium. Et res est adeo clara, ut non indigeat probatione. Natura enim, licet sit inferioris ordinis a gratia, et ideo illam non postulet ut sibi debitam, tamen illa maxime perficitur, estque illi convenientissima; ergo similiter gratiæ creatæ convenientissimum est esse in persona increata, quamvis hoc etiam sit supra naturam ejus. Imo ipsi etiam humanitati convenientissima est subsistentia increata, et unio ad Verbum, licet maxime distent; majori igitur ratione gratiæ creatæ, quæ ex se pertinet ad divinum ordinem, aptissimum erit conjungi gratiæ unionis, et personæ increatae, eo modo quo potest, scilicet, media natura creatæ substantiali. Tandem est ratio generalis, quia, licet inferioribus non debeatur semper conjunctio ad superiora, tamen, si illis tribuantur, ea maxime perficiuntur, illisque optime quadrat et convenit.

15. Ad posterioris partis rationes solutio. — Unde contra hanc partem non militant rationes pro alia parte factæ, quia non repugnat aliquid suppositum non esse debitum alicui accidenti, et quod si in illo constituantur, optimum et perfectum statum habeat. Quod in ipsis etiam facultatibus naturalibus animæ vel corporis Christi videre licet, nam intellectui creato non fuit debitum vel connaturale, esse in Verbo Dei, et tamen optimum illi fuit esse in illo, et sic de aliis.

16. Ad argumenta prioris opinionis responsio. — Argumenta prioris opinionis, si contra priorem partem nostræ sententiae fiant, facile expediri possunt. Ad primum, distinguendum est de perfectione connaturali ac debita gratiæ, et de supernaturali etiam

ipsi gratiæ creatæ; priorem enim habere potest gratia extra Christum, quantum est de se, quamvis Deus statuerit nullam æqualem pure creature conferre; posteriorem vero fatemur habuisse non posse nisi in Christo, et hujusmodi sunt omnes quæ ibi numerantur, nam gratia creata ex se non ordinatur ad summam unionem substantialem cum Deo, sed accidentalem, ut per affectum ac cognitionem, et sic de aliis. Ad secundum, admitti potest illas duas habitudines converti in prædicto sensu, scilicet, quia si subjecto

debetur accidens, etiam convenienter erit in illo; non tamen converti necesse est in alio sensu, scilicet, ut accidenti etiam debeatur tale subiectum; viventi namque debetur calor, et nivi candor, non vero e converso. Ad tertium, fatemur illam perfectionem esse valde convenientem gratiæ creatæ, sed tamen esse adeo excellentem, ut non possit illi esse connaturaliter debita, quia hoc ipso quod forma creata est, licet divini ordinis, non potest dicere habitudinem connaturalem ad personam increatam.

SECTIO IV.

Utrum præter gratiam habitualem fuerit animæ Christi necessaria aliqua actualis gratia.

1. Suppono ex materia de gratia duplēcē esse gratiam, scilicet, habitualē, de qua hactenus diximus, et dicemus plura in sequentib; et actualem, quæ in excitantem et adjuvantem dividitur. Sub qua divisione omnes alias comprehendimus, et nomine adjuvantis intelligimus illud auxilium, quo Deus actu et intime influit in opera gratiæ; nomine vero excitantis, omnia alia auxilia supernaturalia comprehendimus, quibus Deus prævenit, vel excitat semper ad bonum, vel a malo liberat et custodit. Advertendum enim secundo est, hanc gratiam actualem propter hæc duo esse posse necessariam, scilicet, vel ad operandum supernaturale bonum, vel ad vitandum malum, seu peccatum, ut ex doctrina de gratia constat. Ex qua etiam sumo, gratiam adjuvantem proprie explicatam dicto modo, ad actus naturales non requiri, quia illi cum concursu naturali efficiuntur; ad actus vero supernaturales in nobis est necessaria, quia ad illos indigemus altiori concursu; at vero gratia excitans ad utrosque actus potest esse aliquo modo necessaria vel utilis, juxta varietatem, vel perfectionem, vel multitudinem actuum.

2. Objectio. — Responsio. — Dico ergo primo: tam necessaria fuit animæ Christi ad supernaturales actus efficiendos gratia actualis adjuvans, sicut nobis. Hæc conclusio, quamvis non asseratur a Theologis, quia de hac re nihil expresse disputarunt, tamen, suppositis principiis de gratia, est certa; et primo patet inductione; quis enim dubitet indiguisse intellectum animæ Christi actuali auxilio supernaturali ad videndum Deum, et voluntatem, ad amandum ex charitate? hoc autem auxilium vocamus gratiam adjuvan-

tem. Ratio vero est, quia isti actus in se sunt supernaturales, et respectu animæ Christi, et potentiarum ejus, etiam sunt supra illarum vires naturales; ergo concursus necessarius ad illos actus est supernaturalis, tam secundum se, quam respectu illius cui datur; hic autem concursus supernaturalis dicitur gratia adjuvans. Dicitur fortasse, per Verbi præsentiam, cui anima Christi et potentia ejus conjunctæ sunt, satis suppleri et adjuvar naturalem defectum harum potentiarum, et ideo non ita esse necessariam illi animæ gratiam adjuvantem. Sed contra, quia, ut saepe dictum est, unio haec Verbi, per se ac formaliter, præcisely terminata est ad subsistendum, et non formale principium, vel ratio efficiendi aliquid; ergo non potest per se supplere defectum quem natura assumpta habet ad aliquid efficiendum. Sicut si calor existens in hoc vel illo subiecto, nihil ab illis vel eorum formis adjuvetur ad agendum, non poterit plus agere in uno quam in alio, propter nobilitatem subjecti. Et confirmatur primo, nam potentia naturalis non potest adjuvari a Verbo ad actum supernaturalem, nisi quatenus Verbum ipsum per se actu influit in illum actum, seu movet et elevat potentiam ad illum; sed hic influxus et motio, cum sit effectio quædam, necessario debet esse communis Patri et Spiritui Sancto; non ergo est a Verbo, ut peculiariter unito hypostatice, sed ut a causa prima et principali adjuvante; ergo totum illud auxilium pertinet ad adjuvantem gratiam, et est ejusdem rationis cum auxilio, quod datur aliis hominibus ad similes actus. Et confirmatur secundo, quia propter similem rationem ad actus naturales indigebat anima Christi eodem concursu naturali, quo indigent aliae animæ; et similiter ad miracula facienda indiguit gratia miraculorum, et sic de aliis. Solum ergo est differentia, quæ ex fine præcedentis sectionis sumitur, quod hæc gratia, quamvis in se sit vere gratia et supernaturalis animæ Christi, tamen respectu animæ unitæ est veluti naturalis concursus illi debitus ratione unionis, modo ibi explicato. Et hæc sufficiunt de gratia adjuvantem.

3. Anima Christi, ut beata, non indiguit gratia excitante, indiguit tamen ut viatrix. — Dico secundo: anima Christi Verbo unita etiam indiget gratia excitante ad supernaturales actus, accommodata tamen statui, in quo est constituta. Ad explicandam et probandam hanc conclusionem, advertendum est primo, hanc gratiam excitantem posse in-

telligi vel in intellectu per aliquam revelationem, vel prævenientem cogitationem, aut in voluntate per motiones alias, seu actus, ut constat ex doctrina de gratia. Advertendum est secundo, animam Christi unitam Verbo posse considerari, vel ut constitutam in statu beatitudinis, et ornatam scientia infusa, et aliis similibus perfectionibus, vel præcise ut unitam Verbo, absque visione beata; posset enim assumi et relinquiri in statu viatorum: si primo modo consideretur, sicut de facto semper fuit, nulla gratia excitante indiget ad supernaturalia opera, neque in intellectu præter visionem beatam et scientiam inditam quam semper habuit; neque in voluntate præter amorem, quo necessario Deum semper dilexit; ipsa enim visio fuit illi sufficiens principium, ut per seipsum posset veluti excitare et applicare ad considerandum quidquid ad omnem rectam et supernaturalem operationem necessarium est; amor vero sat etiam movit et impulit illam voluntatem ad omnem hujusmodi actum. At vero, si fingamus illam animam esse assumptam in statu viatoris, sine dubio, non obstante unione, indigeret ad dictos actus supernaturales eadem gratia excitante, qua indiget qualibet alia anima non unita Verbo, in eodem proportionali statu constituta, ita ut tantum in unione differant. Quod mihi tam certum est, sicut prima conclusio posita, et eodem modo proportionaliter probandum est; non enim posset anima unita magis concepire fidem seu cognitionem supernaturalem sine prævia inspiratione aliqua et motione divina, quam qualibet alia anima non unita, et sic de aliis. Ratio vero est eadem, scilicet, quia necessitas hujus gratiæ est, ex eo quod totus ordo horum supernaturalium actuum est supra naturalem capacitatem animæ humanæ; ergo eodem modo est supra capacitatem naturalem animæ Christi etiam unitæ, quia unio non immutat capacitatem naturalem, neque per se ipsam formaliter elevat potentias, nec confert illis supernaturalia objecta, ut ex ratione supra facta constat: ergo.

4. Dico tertio: anima Verbo unita etiam indiget speciali auxilio excitante vel adjuvante ad servanda præcepta, et vitandum omne malum, juxta rationem status in quo est constituta. Suppono animam unitam Verbo nec posse peccare, nec esse in peccato, quod infra, q. 15, est demonstrandum; unde fit Christum, seu hominem Deum, esse non posse, etiam de potentia absoluta, in statu (quem